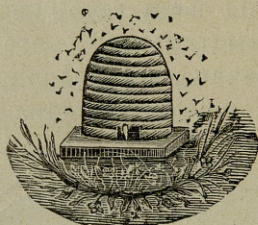

СРПСКИ ПЧЕЛАР

ИЛУСТРОВАН ОРГАН ЗА СРПСКЕ ПЧЕЛАРЕ

ЗАШТИТНИК ЛИСТУ:

Његова Светост Патријарах српски
Георгије Бранковић

ГЛАВНИ УРЕДНИК:
Јован Живановић

ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:
Иван Маширевић

Бр. 2.

Изази једанпут ме-
сечно

Цена је листу на годину
2 ф. или 5 дин.

Година
II.

Др. Александар Михајловић Бутлеров.

Међу знамените светске пчеларе броји се нај-
заслужнији руски пчелар Др. Александар
Михајловић Бутлеров племић, властелин у
селу Бутлеровка, професор кемије и меди-
цине у Петрограду, члан царске акаде-
мије наука и потпредседник императорскога економског
друштва.

Родио се 25. августа 1828. у Чистопољу у казан-
ској губернији. Мати му умре једанаестог дана по
порођају а њега малишу узму деда и мајка с мате-
рине стране. Отац му Михаило Васиљевић Бутлеров
потпуковник живео је у Бутлеровци бавећи се еко-
номијом на свом добру. Био је познат и омиљен у
целој околини са многих лепих врлина. Све његове вр-
лине прешле су и на сина му Александра, доцније

славног научењака руског Александар је показивао још у детињству особиту даровитост. Док није пошао у казанску гимназију, учио се код куће уз надзор своје тетке. Гимназију је свршио навршивши тек шеснаест година. Отац хтеде од њега створити математичара, али он није марио за математику него се одао са великом вољом на изучавање природних наука. Ову науку изучавао је не само на предавањима и у лабораторијама

Др. Александар Михајловић Бутлеров.

тада славних кемичара Клауса и Зинина него и у отвореној природи. Састављао је сам збирке за разне групе природних наука, од којих се неке још и данас чувају на казанском универзитету.

Год. 1847 за време ферија крене се са професором П. И. Вагнером оцем професора Петроградског универзитета Н. А. Вагнера у киргишке степе. На том путу захладни и падне у тешку болест. Отац кад чује за

тешку болест синовљеву похита за њим те на путу и сам оболи. По жељи очевој пренесу оба болесника у Чистопољ где отац и умре, а син оздрави.

Александар Михајловић Бутлеров истакао се као научењак на пољу природних наука особито као кемичар, а осим тога занимао се спиритуализмом.

Радио је као професор на универзитету у Казану до 1869 године када је заузео катедру професора кемије на универзитету у Петрограду.

Као професор и научењак имао је невоље и борбе са професорима Немцима по народности, који су се свагда свом жестином истицали против учењака руске народности.

Бутлеров хтеде тој неоправданој себичности Немаца у руском народу стати на пут. Он ступи у отворену борбу с њима преко штампе и после дуге борбе он изађе са чашћу имајући уза се све Русе.

Уз све то, он је један део времена и рада посветио и пчеларству. На том пољу постао је најзнаменитији раденик у руском народу. Он је својим радом постао отац рацијоналнога пчеларства у руском народу.

Пчеларство је било његово главно занимање лети. На његову пчелињаку, који је украшен био природним лепотама под дебелим хладом старих липа и јела стајало је до сто кошница свих познатих система. Ту је он лети много година посматрао и испитивао живот и рад пчелињи, правио разне покушаје, вештачки извађао матице и ројеве, испитивао природу и особине пчелињих раса особито руских, италијанских и кавкаских. Ту је он стицао све више и више љубави за пчеларство, стицао је знања и искуства и уверења да је пчеларство врло корисна грана пољопривредна. Бутлеров уверен о великој користи рацијоналног пчеларства трудио се да га рашири и утврди у Русији. Он је и био доиста прави апостол рацијоналнога пчеларства, јер сав његов рад на пчеларству дисво је чистом „мисијонарском љубављу“.

Бутлеров је радио на распрострањању пчеларства писаном и живом речју а много и другим делима. Написао је класичну књигу: „*Пчела, ея жизнь и главные правила*“.

шолковаго ичеловодства“ која је расчачана у више од 30 хиљада примерака, даље исписао је броширу: „*Какъ водити ичелъ*“ која је раширена у 20 хиљада примерака.

Писао је врло много чланака и мањих брошура штампаних у одсеку за пчеларство а у свескама „*Трудъ Императорскаго Вольно-Економическаго Общества*“. Последње године живота основао је и лист: „*Пчеловодный Листокъ*“. Осим свога пчелињака који је био у Бутлеровци основао је са руским пчеларем Г. П. Кандраћевим пчелињак на обали црног мора близу Ново-Атонског манастира. На великој руској изложби у Москви 1882. г. уредио је одељење за пчеларство, у коме је био пчелињак за узор са разним расама пчела. За време изложбе држао је предавања, посетиоцима давао разјашњења а све је то чинио без личне користи а на ошћу корист не тражећи за то ни благодарности а жртвујући од свога имања много.

Па и зими за време бављења у Петрограду много је он радио на пчеларству и за пчеларство. Сваке недеље једнога вечера држао је предавање из пчеларства, водио је велику кореспонденцију са руским пчеларима, са великом и енергичном марљивошћу посећивао је разна министарства и тражио то ово то оно у корист ширења пчеларства. Његовим заузимањем основале се две пчеларске школе у тверској губернији у Пензи и Бурашеву, његовим заузимањем отворили се узорни пчелињаци, његовим заузимањем стало се на пут фалсифицирању пчелињег воска и т. д. Осим свега тога он се трудио и око тога да се вредна дела страних пчелара на руски преведу, од којих је и сам неке превео.

Речју Бутлеров је толико учинио за напредак пчеларства у Русији да му се човек диви као ретком примеру.

Дјела су његова ова: *Пчела, ея жизнь и главныя правила шолковаго ичеловодства*. (6. издане.) — *Правильное ичеловодство*. — *Какъ водити ичелъ*. — *Сшашьи по ичеловодству*. Сборникъ статей по ичеловодству А. М. Бутлерова за время съ 1872 г. по 1886 г. Съ портретомъ и биографическимъ очеркомъ.

Преводи: *Различныя способы искусственнаго размно-*

женія пчелиныхъ семействъ. Сост. Г. Зингеръ. — А. Ф. Берлешъ. Пчела и ея воспитаніе въ странахъ безъ поздняго осеняго взятка. — *Русскій Пчеловодный Листокъ.* Спб. 1886. г.

Биограф Бутлерова В. С. Россоловскій, по чијој се биографији и ја овде служим, црта Бутлерова и иначе као човека и износи га као пример, износи га као право Хришћанина. Исти биограф каже за Бутлерова да је он у Бутлеровци и њезиној околици био прави отац сиротиње, болних и немоћних. Колико су пута га покренули од рада, од пчела они, који су га требали а он увек са највећом готовошћу хитао је у помоћ болнима својим знањем, леком и трудом лечећи, завезујући ране, оперирајући лакше ране, набављајући лекове Сиротињи је прискакао у помоћ материјално. Који су савета требали саветом је помагао и речју он је био милосрдан отац врло многима. Било је и таких, који долажаху к њему молећи га за прашкове (особито кинин) под неким изговором а овамо продавали су исте варалице дотичне прашкове под именом „бутлеровски“ т. ј. они који на сигурно помажу. И ово сведочи о његовој популарности.

5. августа 1886. на свршетку 58. године свога живота хришћански се растави славни Бутлеров са овим светом задуживши цео руски народ великом благодарношћу а свима на и нама оставивши диван пример као Хришћанин, родољуб и раденик.

Он је био права пчела радилица рускога народа што му је на славу а народу на част!

Иван Маширевић.

Практична вредност залишних матица.

(Свршетак.)

За кратко време изаћи ће млада матица из матичњака, која када се оплоди отпочеће носити јаја у таквом ројчету. Када будемо имали на својем пчелињаку довољан број залишних, младих, оплођених матица, моћи ћемо њима замењивати маторе и неспособне матице у великим кошницама. Најбоље и најсигурније моћи ћемо са таквим матицама правити вештачке ројеве, који се ни у чему неће стидети природних ројева, шта

више још бољи морају бити. Речју, кад имамо у приправности матица не ћемо никад бити у неприлици, нити ћемо штете имати на својем пчелињаку, ако будемо запаћали матице у малим кошницама. Када пчелар хоће да запаћа матице, мора пазити још и на ову прилику. Без сумње да је сваки пчелар морао приметити, да постоји нека разлика међу кошницама што се тиче марљивости и вредноће код пчела. Има таквих кошница из којих излећу пчеле сасвим тромо на пашу, те у истини изгледају да су споре у вредноћи и раду. Напротив опазимо да има и таквих, из којих излећу пчеле живо на пашу и да такве кошнице много више меда имају. Но пошто на доброту матице утиче у првом реду храна, а и сама племенитост расе код пчела, то неје све једно, да ли матицу негују вредније и племенитије пчеле или тромије. Стога боље би било да се обезматичи таква једна јака кошница у пчелињаку, која је најбоља и највреднија, па је оставити да произведе себи што више матичњака, које ћемо после употребити за додавање у ројчад, у којима хоћемо да негујемо матице. Знаменити немачки умни пчелар и добар практичар Дате, сасвим је противна мишљења. Он тврди, да је сасвим неосновано мишљење неких пчелара, који мисле, да се потпуно јака и здрава матица може развити само у јакој кошници. Он вели, да боља нега пчела не стоји до тога, да ли је јаче друштво, већ до тога, јесу ли у томе друштву пчеле младе или старе и када су матицу изгубиле. Често се догађало да је мало ројче, које је у исто време остало безматка кад је и друга најјача кошница у кованлуку, више матичњака, извело, него ли ма која најјача кошница.

Eduard Bertrand у својем пчелару противно тврди; он каже да треба увек запаћати матичњаке у овим кошницама, које се одликују од осталих; по бољем и вреднијем лету, по брзом грађењу саћа, и по богатом расплођавању, као и по самој доброту, па да такве матичњаке ваља додати у ројчад у којима хоћемо да запаћамо матице. Начин Едуарда Бертрана по коме запаћа матице јесте овај: он изабере по снази једну осредњу кошницу, па из те кошнице поводи све оквири са непоклоњеним црвом, а из друге кошнице дода толико исто оквира са поклоњеним црвом. За тим извади један оквир са јајима из најјаче и највредније кошнице, па га дода тој кошници, у којој хоће да запаћа матичњаке. Пчеле ће само на том оквиру са јајима матичњаке произвести, јер друга легла нема из кога би матичњаке могле изабрати. Када пчеле однегују матичњаке у тој кошници, онда ће их пчелар употребити било за вештачке ројеве, било за мале кошнице, у којима хоће да пати залишне матице, пошто је пре тога мале вештачке ројеве направио. У овом питању још је ригорозније мишљење господ. Јов. Живановића, који каже на 223 стр. својега „Пчелара“, да се при запаћању матица не сме терати економија, као што би хтео

Бертран, „већ треба чинити све оно, да матице буду што боље и боље, јер до њих стоји сав напредак, сва добит. Што су год матице боље, то ће наравно и друштво бити боље и раденије. За то није доста извадити сат с јајима из највредније кошнице, па га метнути осредњем каквом друштву да из тих јаја однегује матице, није доста дакле само јаја узети из највредније кошнице, а кад се из тих јаја развију уљеви, да те уљеве храни ма које друштво, него је потребно да те уљеве из најлементитије кошнице храни и највредније и најлементитије пчеле. Јасно ће бити свакоме умноме пчелару, па ма он и почетник био, које мишљење боље и темељније, па нека се придржава оног начина, који је бољи и практичнији. Из свега овога што сам досада споменуо излази, да ни један умни пчелар не би смео пчеларити без залишних матица, јер ће увек кубуре имати на својем пчелињаку, те неће моћи у помоћ притећи оним кошницама, које рђаву матицу буду имале. Неописана је радост и практична вредност, кад пчелар има довољан број залишних матица, па је у стању без бриге и муке кошницу од пропасти сачувати, кад без матице у невреме остане. Из овога се види, како је велика практична вредност залишних матица, кад их у свако доба на својем пчелињаку имамо.

У Јаску на Преображење Господње 1897. год.

Васа Латинкић.

Наши манастири и пчеларство у прошлости.

Поред осталих красота, којима је Бог украсио Фрушку Гору украшена је и тиме, што су у њезиним долинама и шумама наилазиле вредне пчеле радилице себи и рада и станка. У манастирима српским где се неговала српска књига, где се славило име Божје, где се народ у јаду и невољи, у радости и у жалости скупљао да очеличи срце своје, да утешу ојађену душу своју а одмори кости утруђене, ту се поред других привредних грана неговало и пчеларство. Да је тако сведоче нам стари записи и стари сачувани рачуни, који нам сведоче о великој љубави ондашњих монаха према малом а вредном створу Божјем, према пчели. Да се пчеларство неговало у велико по нашим манастирима и да су од пчеларства били леви резултати то стоји. У старом једном протоколу где су бележене важније промене у манастиру Врднику-Раваници стоји забележено 1754. год. да је манастир имао 96 кошница, а одређује се за надзорника кошница Јоасаф монах. Године 1757. било је кошница 120, а одређује се за надзорника о. Стефан. Године 1758. марта 24. упокојио се монах коториј особно дѣло ручно дѣлао, т. е. кошнице плео и продавао. Године 1758. поставља се за надзорника ко-

пница о. Исаја. Год. 1759. осуђује се о. Стефан јеромонах што је продао кошнице и себи новце присвојио, а кошнице су припадале општежитију.

Године 1785. стоји забележено да је примљено од Илије Васића из Ирига за 996 ока и 3 три литре меда по 14 нов. 152 ф. 58 н.

Године 1795. Од Луке сапунције из Руме за 3 оке воска по 1 ф. 36 н. 4 ф. 48 н.

Године 1896. Од Јована Вујића из Ирига за 51 оку меда по 24 н. 12 ф. 24 н.

Године 1798. Од Јована Вујића из Ирига за 50 ока меда по 20 н. 10 фор.

Године 1799. Од Јована Аврамовића из Ирига за 100 ока воска по 20 нов. 20 фор.

Јасно је дакле да су кошнице и извештан приход пружале нашим манастирима. Док није установљено општежитије по Фрушкогорским манастирима, сваки је скоро калуђер поред воћа кога је засадио и неговао имао и кошнице. Наилази се у старим записима и ово: Престави се раб божји јеромонах Антоније поживе љета довољна, остави манастиру воће и 40 ком. кошница. У Митровици пак био је трговац, који је куповао восак од монаха, а овај опет њима давао и продавао чисте воштане свеће. Пчела је дакле мали и мио Божји створ, нега око пчеле забава је мила, а за ту негу колико пчела донесе користи. Да и не говорим о разноврсним добитима од пчеле. Ленивца опомиње, подсећа на рад, радом својим говори му да је Бог створио свет да ради. Безбожнику говори да верује у биће Бога, који је створио све на земљи овој, и да му животом, молитвом али и радом благодари на милости његовој великој. А какав тек пример онима, који у завади живе, које је неслога и злоба разбратила те упропастише многе домове и ископаше многе гробове. Њихова је држава, матица господар остали слушају, лењивцима тамо места није, какав диван пример! — Осим манастира и монаха, који су се истицали и предњачили пчеларењем у прошлом добу знамо да су свештеници и учитељи то исто чинили. Дивно и златно доба, које ми често спомињемо. На нама је самима да створимо то исто и данас увети су они исти, положај Фрушке Горе леп је, природа нас богато обдарила са уветима за пчеларење само не достаје посленика на пољу том. И стари наши сељаци бавили су се пчеларењем, заслуга за то припада свештенству и учитељству. И данашње доба броји леп број таквих свештеника и учитеља а неки се ревносно истичу и на књижевном пољу пчеларења, а све то говори да ће се проширити пчеларење код свију па и код нашег сељака шат би их више било у цркви и на кованлуку а мање у бирцузу и на сокаку и ето опет оног златног доба. За овима зар ће манастири заостати? Не. Од старих калуђера мало их је који се баве пчеларењем.

У манастиру Хопову где је монашка богословија бави се пчеларством преч. господин Арсеније Поштић професор, који уједно ученицима и предаје пчеларство, ученици пак дају наде да ће по свршеним наукама у манастиру започети пчеларењем.

Колико важности дају пчеларству наша браћа калуђери у Србији види се по том што су они на монашкој својој скупштини, која је држана 25. и 26. септ. у манастиру Драчи о. г. у тачци 3. закључили, да се при сваком манастиру подигну угледни пчелињаци, на којима би се рацијонално пчеларило, а у тачци 5. закључили су да приређују на тим будућим пчелињацима пчеларске курсеве.

Истина да се код нас манастирско братство мора да бави економијом али добра воља доспеће и на ту милу али и корисну забаву, а радећи око пчеле и кошнице видеће да је велики број у кошници пчела, на какав ред и примерна слога!

Раваница.

Сергије Поштић.

О узроцима опадању пчеларства.

Пошто смо изложили, како су мед и восак знатну улогу имали у народнопривредном животу старих народа а и у каснијим столећима особито под моћним окриљем хришћанске цркве¹⁾ све до открића Америке т. ј. до појаве реформацје, неће бити згорег, да у неколико речи изнесемо прилике, које су се окомиле на пчеларство и мед и восак стерале са њихове првашње висине.

Од шеснаестог столећа овамо пчеларство почиње нагло унатраг ићи махом на све стране. Узроци су томе опће познати. Реформација је збрисала са лица земље многе манастире, од којих је сваки имао свој пчелињак, и из цркава избацила свеће. Кашње је настао тридесетогодишњи рат, који је иза себе оставио голему пустош свуда, те је рђаве последице и пчеларство осетило. За трајање тога кобнога рата потомањене су силне кошнице. Те ране пчеларство нигда не могаше преболети.

Не сме се сметнути с ума ни то, да се у новије време аграрни и друштвени одношаји из основе изменили, не само да стари цехови беху у супротности са духом времена,

¹⁾ Данас је то окриље врло слабо, јер се и по нашим а и по осталим црквама прислужују свеће од вегетабилних и минералних воскова справљене.

него су се и локални одношаји и погодбе производње и потрошње преиначили. Шуме се све више крчиле, крчевине у оранице претварале, свако парче земље засејавало се. Новим трговачким путевима доважао се из далеких прекоморских земаља у Европу шећер, разна уља и смоле у великој мери, те мед и восак као слабији утакмичари изгубише важност своју, коју су досле једино они имали. Због тога полагаано се занемаривало и гајање пчела. Пчеларство је спало са своје пређашње угледне висине и понижено до споредног занимања и посла. Тако је трајало све до најновијег доба до половине овог столећа. Било је истина и ранијих огледа, да се пчеларству стара слава поврати, али прилике нису биле погодне те се није могло доћи до жељеног успеха. Ове неповољне прилике набраја Беслер.²

„Коренити преображаји на искрај средњег века, вели он, дотакоше се и пчеларства и штетно утецаше на ову културну грану. С реформацијом је укинута паљене свећа у цркви, због чега је пчеларство сузбијено у уске границе у протестанским покрајинама. У исто доба затворени су многи манастири и тим сељаци разрешени, да дају део од меда, воска и ројева духовним обитељима и племићима. Па и сељачки ратови нанеше штете пчеларству, при том придође укинуће до неких седам стотина манастира за владе Јосифа другог, сем тога за време револуције Француске и за Наполеонова господства у Јевропи потискивала се црква, и с њом пчеларство, а највише је страдало оно од тридесетогодишњег рата, који је Немачку стао три четвртине народа њезина и четири петине стоке. Смртоносан удар, који је пчеларству задао овај рат, удвојио се открићем нових путева у Америку и у источну Индију, откуда се донашала нова средства за осветљење и градива, из којих се вадио шећер и које су производима пчелиним златна конкуренција била. Крчење шума, нов начин обрађивања земље, умножавање претиле марве за закољ, све већа употреба рибље масти, поглавито нерацијоналан рад око пчела побеше пчеларству народно привредни значај. Кад још додамо, да су пчелари у место доташњег подрезивања јаких кошница сумпором убијали ројеве, што је такођер штетно утецало на развијање пчеларства, те кад све тадашње одношаје

²) Види „Illustrisches Lehrbuch der Bienenzucht“ von J. S. Bessler.

скупимо уједно, морамо се чудити, како да пчеларство није сасвим ишчезло са површине народнокултурног живота.

Барон Берлепш упознаје нас још изближе са узроцима опадања пчеларства, те неће бити на одмет да и његово мишљење овде изнесемо³⁾ Он држи да је једини и прави узрок, са којег је пчеларство тргло унатраг и са којег је дан дањи опада крај свег изванредног напретка у пчеларској струци, што је цена меду и воску спала за трећину некадашње вредности. По њему ово су узроци сарамерно маленој цени меда и воска:

1.) Ускоро после открића Америке пресађена је шећерна трска из првобитне домовине њезине из источне Индије, а уједно пресељено онамо у великој маси црначко робље, да гаји ту шећерну трску. Шећер је у великој количини доважан у стари свет и ту постао опасан непријатељ дотле омиљеном меду. Због јефтине производње и због веће сласти своје шећер је потиснуо мед и побио му дотадашњу цену, још к томе долази произвађење сирупа из кромшира (скробовине) и справљање разних других слада. Напротив репични шећер није утецао на умањивање цене меду, јер се држава постарала метањем пореза на шећерну репу, те се шећер из трске и репице на једнакој цени одржао.

2.) Шпањолци су доста рано пренели ројеве и подigli пчелињаке на отоку Куби. Пчеларство је тамо ванредно напредовало. Пчелари су годишње добивали меда око 500000 центи а воска око 25 тисућа центи. Мед и восак са Кубе импортовао се у Јеропу и побијао цену нашем воску и меду.⁴⁾

3.) Тако исто је и реформација утецала на обарање цене воску, јер се у протестантским црквама није трошио ни де-

³⁾ Види Aug. Berlepsch „Die Biene um ihre Zucht“ . . .

⁴⁾ Пчела је пренета и запаћена у Америци истом 1675 год. Један североамерикански писац вели: „Индијанци гледају у пчелама весника белих људи и држе, да испред њих уступа индијанац и бивол.“ Пчела дакле беше гласник образованости у оним дивљачким крајевима потискујући дивљаке са обала атланског океана дубље у Земљу на запад. Где се појавила „енглеска муха“, као што су Индијанци назвали пчелу, тамо не беше више станка ни опстанка првенокожом индијанцу. 115 година иза првих пчела и пчелињака у Америци, пчеларство се тамо тако раширило, да је 1790 год. из северне и средње Америке извезено 236000 фуната самога воска. Од тог доба се производња меда и воска десетостручила.

сети део воска као пре док беху католичке. Још више је допринео опадању цене вештини проналазак гасног осветљења, стеаринских и парафинских свећа и других средстава за осветљење.

Сомбор. Јунија 1897. поп *Милушин Гавриловић*.

Пчеларство с хришћанскога гледишта.

Иди к пчели и промотри како је вриједна и како су дивна дјела њена. Њене производе употребљавају цареви и простаји за здравље и лијек. Њу љубе сви и поштују, ма да је немоћна снагом, али је мудрошћу узвишена. Приче Солом. 6. 8.

Кад погледамо на ратара, видимо како оре, како сије, како се труди и како жељно очекује плодове њиве своје. Напошљетку се радује кад је плодове сабрао и у житнице метнуо. Шта видимо овдје? О чему се ради овдје? Ради се о хљебу, ради се за опстанак наш, брине се за тијело наше. Кад погледамо виноградара, како се мучи, како копа свој виноград, како му радње даје једну за другом, па како напошљетку жељно очекује плодове са њега. Па напошљетку је и он плодове са њега сабрао, иSCIЈЕДИО их и у бурад у пивницу смјестио. Шта видимо овдје? О чему се ради овдје? Ради се о хљебу, ради се за живот наш, брине се човјек за тијело своје, како ће га одржати. Па кад узмете сточарство или ма коју грану економије, па се запитате: О чему се ради овдје? сами ћете одговорити: Ради се зарад хљеба насушњега, ради се и тежи се за материјалним благостањем. Свака нам грана економска пружа хљеба и то само хљеба. Али трѐба знати да господ наш Исус Христос каже: Не живи човјек о самом хљебу, но о свакој ријечи која излази из уста Божјих (Мат. 4. 4.). Па запитајмо се има ли која грана економска, која би задовољила тијем ријечима спаситеља нашега? На то ми одговарамо да има, и то је пчеларство. Пчеларство даје нам хљеба и кад се рацијонално води даје нам према другијем гранама економским

највише хљеба. Ја сам на више мјеста и више пути бројевима показао да је пчеларство најкориснија грана економска. Нека пчелари отворе моју књигу „Српски пчелар“ и наћи ће на стр. 20 какву грдну корист можемо имати од пчеларства, кад га рацијонално водимо и кад се држимо онога „на осовини роди мед“. Није дакле потребно да примјере оvdје опет навађамо и понављамо оно што смо више пути казали и написали. Пчеларство нам дакле даје као и друге хране економске хљеба и то више него ма која друга грана економска. Али не живи човјек о самом хљебу, њему треба и хране духовне, која га приближава и води Богу. Човјече! кад уђеш у пчелињак, па видиш онај неуморни труд и рад твојих пчелица, кад видиш ону слогу, која се само може замислити у пчелињу друштву, кад видиш ону умјереност, чистоту и ред, пожртвовање за своју домовину, што се све само може замислити у пчелињу друштву, зар ти не падају на ум ријечи пјесникове:

Ни ми нијесмо од свјета овога,
 У рају је пчелиња колјевка.
 Бог нас зове својдјем птицама;
 Не шаље нас за наше медање,
 Већ нас посл'о људма на гледање.

Човјече! кад погледаш у кошницу па помотриш сађе, то архитектонско ремек-дјело и кад погледаш у њему гдје се свјетлуца мед, тај небески нектар, што све то не могу још ни данас кемичари да анализују и да нам кажу из чега се све састоји једно и друго, зар при посматрању такога чега не пада ти на ум да себе запиташ, ко је пчеле тако умудрио, ко их је научио да така дјела чине, да им се и човјек мора дивити? Зар ти при посматрању тога не показује неуморна пчелица исконски извор, из којег извире, истјече мудрост и вјештина њезина? Па у пчели не видиш човјече! само апсолутну вредноћу, радивост, чистоћу, умјереност, пожртвовање за своју домовину, апсолутну слогу, него видиш и највећега немара. Па зар све то не утјече на душу и срце твоје при непрестаном посматрању таком? Не може пчелар никад изаћи из својега пчелињака, а

да није окријенио душе и допунио облагорођење срца својега. Не може пчелар изаћи из својега пчелињака, а да га пчела није ономенула на узвишенога творца небеснога. Па кад наступи царски мјесец мај и обуче се у најдивније одијело и обаспе нас балсамским мирисом, а пчеле се стану ројити и умилном зуком стану срце пчеларево веселити, знају добро сви пчелари какве су то рајске радости, које нам пружа неуморна пчелица. У таким тренуцима и заборави скоро пчелар на материјалну корист, коју му даје пчела. Велико уживање и велику радост и весеље пружа нам пчела својим радом, својим животом, и својим примјером. Ја сам најљепше и најрадосније часове провео на својем пчелињу. Пчела ми је показала пут, којим да идем и са тога пута не ћу никад сврнути. Па осим тога пчела је највећи и највјештији вртар. Изидимо на ливаду или у врт, па погледајмо на разноврсно шаренило цвјетова и запитајмо се ко је те вртове и ливаде украсио тијем шаренилом и том љепотом. На то научници одговарају: највише пчела. Па кад изидемо на ливаду или у врт, па нас обаспе балзамски мирис из тијех шарених цвјетова, запитаћемо: ко им даде тај балзамски мирис? Научници на то одговарају: највише пчеле. Па кад погледамо у исто на разноврсно воће и плодове њихове и кад знамо како наука каже како се ти плодови замећу и да је пчела посредник тому заметку, онда видимо каква духовна уживања даје нам све пчела. Па кад отворимо кошницу и завиримо у њу и у њој чудновати живот пчелињи, какве хране духовне налазимо ми ту! Многи су научници испитали живот пчелињи, али доста је још остало неријешено. Остало је још пчеларима да мисле и размишљају, да у кошницу загледају и испитују, јер је пчела неисцрпни извор, у којем се премудрост Божја огледа. Из тога што смо досад казали види се каква духовна уживања пружа нам пчела и сад можемо казати да нам пчеларство пружа све оно што налазимо у ријечима спаситељевим: Не живи човјек о самом хљебу, но о свакој ријечи, која излази из уста Божјих.

Ми знамо да данас с једне стране влада струја ма-

теријалистичка, а с друге стране опет религијозна и да наука не стоји баш у великој љубави с вјером, али из досад што смо казали гледамо ми у пчели благовјесницу мира и слоге између вјере и науке. Ми смо видјели да нам пчела даје материјалне користи али да нам и срце облагорођава и пружа нам својим радом и животом неисцрпни извор, у којем видимо ми премудрост Божју. Пчела је ремек-дјело творчево, која нам пружа све оно што налазимо у ријечима спаситељевим: Не живи човјек о самом хљебу, но о свакој ријечи, која излази из уста Божјих. Ми немамо ништа против тога, ако се поједини људи одричу овога свијета и живе у вјечитом посту мучећи своје тијело и приправљајући се тијем за онај свијет. Али ми држимо да нас Хришћанство учи да о хљебу живимо честито и поштено на овом свијету, да не мучимо својега тијела, али да савлађујемо своје страсти и да тежимо да се што већма и већма духовно усавршавамо и тијем се приближавамо Богу. А то што сам рекао видим ја у ријечима Спаситељевим: Не живи човјек о самом хљебу, но о свакој ријечи, која излази из уста Божјих. А шта се тијем ријечима каже и шта се захтијева од нас, то нам од свијех грана економских пружа само пчеларство.

Гл. уредник.

П а б и р ц и

— У 32. броју „Тежана“ на стр. 269 стоји ово: „Зашто дакле ова млада и здрава матица а као неоплођена није у току од једне године снела ни једнога јајете? За мене је јасно да само зато није носила, што на младу матицу ни једна пчела није пажњу обрађала и ни једна јој није дала млечне хране која би утицала на развијање јајичњака у њој, но је се сама ранила искључиво медом из саћа, и само зато није ни могла носити јаја но су јој јајичњаци закржљавили као и у обичне пчеле радилице“. То ништа не стоји што год је ту казано. Матица да се храни годину дана сама и то самијем медом, то се противи досадашњој науци о храни пчелињој. Матица не може живјети о самом меду, јер у њему нема нитрогена, а без тога не може се стварати тијело. Мед подупире само дисање и ствара топлину. Матица може сама из чаурице јести мед, али рђе не може, а у њој има нитрогена, без којег се не може стварати тијело. Матицу дакле морају пчелз хранити млијечем, којим постаје тијело. Да матицу не хране пчеле млијечем, не би се могла о самом

меду одржати ни неколико дана. А да може о меду живјети годину дана — као што се пише у „Тежаку“ — о том не може бити разговора. Него та матица, о којој је говор, није се просто оплодила, па кад јој је запала прешла, није напоље више ни излијетала на спаривање, али су јој пчеле ипак остале одане и храниле је млијечем, ма да није носила јаја никаквих. Тако се исто криво суди у „Тежаку“ кад се пише на истој страни ово: „Колику улогу игра млечна храна код пчела види се и код трутова. Сваки је пчелар приметно да су му трутови пре ројидбе а тако и после ројидбе *суви*, а то зато, што у то време нема матице за оплођење и зато се пчеле уздржавају хранити трутове млечном храном и ти *суви* трутови нису способни да матицу оплоде, *јер немају у себи млеча*. А кад наступи ројидба пчеле почну обилније хранити млечом те су тада и трутови способни за плођење“. И то не стоји што је овдје казано. Као год матица што не може о самом меду живјети, тако исто не могу ни трутови и док год су трутови у кошници, дотле их пчеле хране млијечем. Трут сам као и матица не може јести рђе, а без ње не може живјети, зато га пчеле морају хранити млијечем. То је позната ствар и о томе није вриједно даље ни говорити. Трутови истина једу у кошници и сами меда, али поред њега би ипак пропали, да их пчеле не хране млијечем. Кад их пчеле престану хранити млијечем а то је у августу, онда је и крај њихову животу. То је позната ствар. А да су трутови у прољеће *„суви“*, то не знамо шта је нити разумијемо.

У истом броју „Тежака“ стоји и ово: „Г. Ступаревић наводи да назовиматица постаје уображењем, ја се са овим не слажем; зашто она не уобрази и тада да је матица кад већ у кошници постоји једна матица? а овакав случај до данас није приметно *ни један пчелар*, или зашто се у кошници где је већ једна назовиматица не појави још 1—2 или 3 назовиматице но увек само једна?“ Из тога се, што се овдје вели види да писац „о назовиматицама“ није прочитао чланак Гл. уредника у 12 броју „Српскога Пчелара“ „како постају назовиматице“. Да је прочитао, онда не би смио тврдити да није ни један пчелар опазио да поред матице у кошници може бити и назовиматица и да не могу у једној истој кошници више бити назовиматица. Нека прочита тај чланак, па ће видјети да може и једно и друго бити.

— **Збор српских пчелара држан у Јагодини донио је закључак** да се оснује пчеларско удружење у краљевини Србији и изабран је одбор, који ће изградити правила за то удружење и кад буду готова да сазове збор, који ће та правила утврдити.

Власници Јован Живановић и Иван Маширевић.

Претплата, огласи, рекламације, рукописи и све што се тиче уредништва шаље се уредништву „Српског Пчелара“ у Ср. Карловце.

За огласе и објаве плаћа се 6 новч. од једног реда ситних слова а за жиг сваки пут по 30 нов. — Неплаћена писма се не примају. —

Штампа Српске Манастирске Штампарије.